

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 94 0 P 034148 23 Rev
Dana, 19.10.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.K. iz Č., koga zastupa O.B., advokat iz G., protiv tuženog Javnog preduzeća „Putevi Republike Srpske“ Banjaluka, koga zastupaju po generalnom punomoćju M.C., B.C. i V.C., advokati iz B., radi isplate, vrijednost spora 46.345,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 94 0 P 034148 22 Gž 2 od 26.10.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 19.10.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Foči broj 94 0 P 034148 22 P 2 od 15.06.2022. godine obavezan je tuženi da tužitelju, po osnovu naknade za izvršenu faktičku eksproprijaciju nekretnina isplati: za trajno zauzeto zemljište-dio nekretnine označene kao k.č. 1329 dvorište, livada druge klase i livada četvrte klase površine 1090 m² i k.č. 1251 livada druge klase površine 1030 m², upisane u List nepokretnosti broj 95 KO M. (prema skici vještaka geodetske struke koja skica čini sastavni dio izreke presude), iznos od 6.784,00 KM, na ime uništenih voćnih stabala 3 stabla trešnje, 7 stabala jabuke i 13 stabala oraha, iznos od 16.966,00 KM, na ime uništenog stambenog objekta dimenzija 10x10 metara spratnosti P+1, iznos od 20.000,00 KM, na ime uništene garaže dimenzija 7x3 metra, izgrađena od betonskih blokova, iznos od 1.470,00 KM i na ime uništene garaže dimenzija 5x3 metra, izvedena od betona, iznos od 1.125,00, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.06.2022. godine do isplate, kao i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.965,50 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 94 0 P 034148 22 Gž 2 od 26.10.2022. godine žalba tuženog je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te je obavezan tuženi da tužitelju naknadi troškove postupka po žalbi u iznosu od 1.416,25 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da mu isplati novčanu naknadu za zauzeto zemljište, uništene građevinske objekte (kuću i dvije garaže), te voćna stabla koja su se nalazila na tom zemljištu, ukupan iznos od 46.345,00 KM, sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je pravni prednik tuženog Republička direkcija za puteve Republike Srpske izgradila javni put Foča-Miljeno-Ustiprača, te da je tom prilikom trajno zauzeto zemljište tužitelja i to dio zemljišta označenog kao k.č. broj 1329 dvorište, livada druge klase i livada četvrte klase površine 1090 m² i k.č. broj 1251 livada druge klase površine 1030 m², upisane u list nepokretnosti broj 95 KO M. (prema skici vještaka geodetske struke koja skica čini sastavni dio izreke presude), za koje prethodno nije proveden postupak eksproprijacije, niti je tužitelju isplaćena novčana naknada za trajno zauzeto zemljište, uništene građevinske objekte i voćne zasade, iako je Odlukom Vlade Republike Srpske broj 02-1066/97 od 15.08.1997. godine utvrđen opšti interes za izgradnju navedenog puta; da je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka geodetske struke V.P. utvrđeno da je od nekretnina tužitelja od k.č. 1329 zauzeta površina od 1.090 m² i od k.č. 1251 površina od 1.030 m², da snimljeni pojas puta predstavlja kolovoznu traku, dok ostali dio preko parcela tužitelja predstavlja putni pojas obilježen betonskim biljegama, tako da se sa jedne strane puta radi o usjeku zemljišta, a sa druge o škarp i u nasipu što je prekriveno travom i taj dio ne čini kolovoznu traku, te da magistralni put mora da ima putni pojas; da je vještak građevinske struke G.M. utvrdio da se zauzeti dio nepokretnosti tužitelja, koje je identifikovao vještak geodetske struke, nalazi u putnom pojasu, te da se radi o nasipu donjeg stroja puta, koji nije moguće čistiti jer bi se ugrozio nasip a time i put, da je izvršio i procjenu stambenog objekta i garaža vlasništvo tužitelja, koje su se nalazile na njegovom zemljištu koje se nalazi u putnom pojasu, prema dimenzijama koje je naveo tužitelj, uzevši u obzir da se dio prizemne betonske ploče stambenog objekta vidi na licu mjesta u cjelokupnoj širini koja iznosi 10 metara, ali da se ne vidi u cjelokupnoj dužini, s obzirom da je taj dio zasut zemljom, imajući u vidu i nespornu činjenicu da su objekti tužitelja izgorjeli 1992. godine na početku rata u BiH, pa je izvršio procjenu ostataka objekata, nazvavši ga "kostur" objekata koji se mogao rekonstruisati i obnoviti, tako da vrijednost takvog "kostura" objekta iznosi 50% nove vrijednosti "kostura" objekta, imajući u vidu da je prema tvrdnji tužitelja objekat izgrađen 1980. godine, a zapaljen 1992. godine, pa je računao njihovu starost od 12 godina, koji su takvi stajali dok nisu porušeni prilikom proširenja puta 1996. godine, tako da je vrijednost ostatka stambenog objekta procijenio na iznos od 20.000,00 KM, uništene garaže dimenzija 7x3 metra, izgrađene od betonskih blokova, na iznos od 1.470,00 KM i uništene garaže dimenzija 5x3 metra, izvedene od betona, na iznos od 1.125,00 KM; da je vještak poljoprivredne struke Z.Ć. procijenio vrijednost zauzetog zemljišta čiju je površinu utvrdio vještak geometar, kao i uništenih voćnih zasada na parcelama tužitelja tako da tržišna vrijednost zauzetog zemljišta čiju je površinu utvrdio vještak geometar prema osnovnom nalazu iznosi 6.784,00 KM, te da je uništen voćni zasad od 13 stabala oraha, 7 stabala jabuke i 3 stabla trešnje čija vrijednost iznosi 16.966,00 KM; da iz iskaza saslušanih svjedoka K.M. i H.O. proizilazi da su tužitelju gradnjom puta uništeni kuća i dvije garaže, te da su mu uništeni voćni zasadi koji su se nalazili na njegovom zemljištu, kao i da su mu trajno zauzeti i uništeni dijelovi parcela, da su kuća i pomoćni objekti tužitelja uništeni gradnjom puta koji je na mjestu gdje se nalaze tužiteljeve nekretnine značajno proširen na njegovu štetu; da je tužitelj u svojoj izjavi naveo da je on vlasnik nekretnina koje se nalaze u mjestu K.H. u opštini Č., gdje je imao porodičnu kuću, koju su činili prizemlje i sprat dimenzija 10x10 m, a za koju je čuo da je u toku rata gorjela krovna konstrukcija, te dvije garaže 7x3 m od betonskih blokova i 5x3 m od betona, da su ti objekti u cijelosti porušeni prilikom proširenja puta, koji je ranije bio širok oko 4 metra, a koji je kasnije pravni prednik tuženog znatno proširio, da je sa obje strane puta na svojim parcelama imao voćna stabla koja su zasađena 1968 i 1969. godine i to sa lijeve strane puta

gledano od M.1 prema M.2. bilo je 5 oraha, 2 trešnje i 7 jabuka oko kuće, sa desne strane je bilo više oraha oko 8 komada, koji su uništeni prilikom proširenja navedenog puta, da ga iz opštine Č. ili od tuženog niko nije pozvao da bi se riješilo pitanje zauzimanja predmetnih nekretnina i isplate naknade za iste, da i sada živi u istom mjestu gdje je sagradio novu kuću, ali je istu dislocirao sa mjesta gdje se ranije nalazila iz razloga što je to zemljište sada zauzeto proširenjem puta i iz opštine mu nisu dali odobrenje za gradnju na tom mjestu.

Polazeći od naprijed navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da je neosnovan prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženog jer je Vlada Republike Srpske Odlukom o osnivanju Javnog preduzeća "Putevi Republike Srpske" od 22.01.2004. godine, broj 02/1-020-84/04, ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 10/04), u članu 2. stav 1. propisala da je JP „Putevi Republike Srpske“, pravni sljednik Republičke direkcije za puteve, da je neosnovan i prigovor zastarjelosti predmetnog potraživanja jer je u pitanju zahtjev za isplatu naknade u slučaju faktičke eksproprijacije, pa je na osnovu nalaza vještaka usvojio tužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tuženog, izjavljenoj protiv prvostepene odluke, drugostepeni sud je našao da su pravilna činjenična utvrđenja i pravni zaključak prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena odluka je pravilna i zakonita.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja tokom postupka, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da je tužitelju zauzet dio zemljišta, koje je identifikovao vještak geometar, na kojem su se nalazili porodična kuća, koju su činili prizemlje i sprat dimenzija 10x10 m, te dvije garaže 7x3 m od betonskih blokova i 5x3 m od betona, koji su gorili tokom rata, te da mu je uništen i voćni zasad na tom zemljištu, radi proširenja puta Foča-Miljeno-Ustiprača 1996. godine, da je Odlukom Vlade Republike Srpske broj 02-1066/97 od 15.08.1997. godine utvrđen opšti interes za izgradnju navedenog puta, za koje prethodno nije proveden postupak eksproprijacije, niti je tužitelju isplaćena novčana naknada za trajno zauzeto zemljište, uništene građevinske objekte i voćne zasade, čiju vrijednost su utvrdili vještaci građevinske i poljoprivredne struke u ovom postupku.

Potpuno ili djelimično oduzimanje prava svojine fizičkih ili pravnih lica na nekretninama radi izgradnje objekata od javnog interesa mora biti zasnovano na zakonito provedenom postupku eksproprijacije tako da faktičko deposediranje, bez provođenja postupka eksproprijacije, ne može da opravda javni interes. U slučaju kada javna vlast vrši ili dozvoljava izgradnju objekata od javnog interesa na zemljištu koje nije formalno eksproprijirano, ugrožavaju se i povređuju subjektivna prava fizičkih i pravnih lica na tim nekretninama. Naime, pravo svojine je jedno od osnovnih ustavom zaštićenih vrijednosti i ono proizvodi dejstvo erga omnes (prema svakome) i zbog toga se pojavljuje kao apsolutno imovinsko pravo. Zaštita tog prava konkretizovana je u članu 17. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/08 do 107/19, u daljem tekstu: ZSP), kojim je propisano da je vlasnik stvari ovlašten da slobodno i po svojoj volji tu stvar drži, koristi je i njome raspolaze. Nikome se ne može oduzeti svojina osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom, u kom slučaju vlasnik ima pravo na punu naknadu (član 20. ZSP). Pravo na mirno uživanje imovine kao i zabranu oduzimanja imovine, osim u javnom interesu i u skladu sa zakonom i načelima međunarodnog prava, garantuje i Prvi protokol uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Dakle, pravo svojine je najpotpunija vlast na stvari i svi imaju obavezu da se uzdržavaju od povrede prava svojine drugih lica. To

nije samo moralna dužnost već je to i pravna dužnost, pa vlasnik ima pravo na sudsku zaštitu zbog povrede prava svojine. U slučaju faktičke eksproprijacije fizička ili pravna lica su lišena prava svojine. Kako povrat i uspostava prijašnjeg stanja nisu mogući zbog privođenja nekretnine namjeni, to vlasniku pripada pravo da traži naknadu za oduzete nekretnine isto kao i onaj vlasnik čije su nekretnine ekspropisane u zakonito provedenom postupku, a koja se određuje u skladu sa odredbama ZE. Ovo pravo ne zastarijeva jer se ne radi o zahtjevu za naknadu štete već o zahtjevu za naknadu imovine. Ovakav stav je iskazao Ustavni sud BiH, a identičan stav je zauzeo i ovaj sud na sjednici Građansko-upravnog odjeljenja od 07.02.2014. godine. U smislu članova 24. do 26. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 38/03), koji je bio na snazi u vrijeme oduzimanja zemljišta i proširenja puta, tužitelju kao vlasniku zemljišta i građevinskih objekata koji su tom prilikom porušeni, pripada pravo na isplatu prometne cijene zauzetog zemljišta, srušenih objekata i uništenih voćnih zasada.

Kod takvog stanja stvari pravilan je zaključak drugostepenog suda u pobijanoj odluci da tužitelju za površinu zemljišta koju je zauzeo pravni prednik tuženog prilikom proširenja puta Foča-Miljeno-Ustiprača 1996. godine, a koju je u ovom postupku utvrdio vještak geometar, te za uništene građevinske objekte čiju je vrijednost utvrdio vještak građevinske struke, kao i za vrijednost zauzetog zemljišta i voćnih zasada čiju vrijednost je utvrdio vještak poljoprivredne struke, pripada pravo na pravičnu naknadu u visini tržišne vrijednosti nepokretnosti preko kojih je put proširen, kao i na pravičnu naknadu za uništene građevinske objekte i voćni zasad tužitelja po pravilima postupka određivanja naknade za ekspropisane nekretnine. Stoga su neosnovani svi revizijski navodi da je prilikom donošenja pobijane odluke o usvajanju tužbenog zahtjeva pogrešno primijenjeno materijalno pravo.

Neosnovani su revizijski prigovori kojim se pravilnost odluke osporava tvrdnjom da tužitelj nije saslušan u ponovnom postupku i kojom se osporava nalaz vještaka građevinske struke, iz razloga što je ove nedostatke na koje je ukazivala žalba otklonio drugostepeni sud njihovim ponovnim saslušanjem, te pravilnom ocjenom ovih dokaza koje je neposredno izveo, o čemu je drugostepeni sud, suprotno tvrdnji revidenta, dao valjane razloge.

Razloge nižestepeni sudova za odluku o tužbenom zahtjevu, u potpunosti kao pravilne prihvata i ovaj sud, pa su neosnovani i ostali revizijski navodi kojima se osporava pravilnost drugostepene presude ponavljanjem žalbenih navoda u odnosu na nalaz vještaka poljoprivredne struke i izjave saslušanih svjedoka, na koje prigovore je odgovorio drugostepeni sud, koje kao pravilne prihvata i ovaj sud.

Neosnovani su revizijski prigovori da je osporena presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 8. i 191, u vezi sa 231. ZPP, budući da to ne proizlazi iz njenog obrazloženja.

Stoga je na osnovu odredbe člana 248. ZPP odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić